

mana tekijänä, joka järjestyneenä täydelleen määrää inhimilliset olosuhteet etupäässä poliittisten valtasuhteitten perusteella. Epäilemättä on sangen hyödyllistä asettaa sosialistiset periaatteet selväpiirteiseen juristiseen järjelmään, niin kuin moni muukin sosialisti on kuvannut tulevan suuren valtion selvemmin tai epäselvemmin, mutta on aina muistaminen, että ekonomiset olot kulkevat omaa uraansa ja alati muuttavat suuntansa mukaan uskonnolliset, siveelliset, oikeudelliset ja yleensä kaikki inhimilliset olosuhteet, joko välittömästi tai välillisesti.

Vappu, Työmiehen kevätjulkaisu (Amer.) 1911.

Sosialismin historia

KYMMENVUOTIAALLE

Muinaiskreikan syvämietteinen filosofi, Herakleitos, jonka opin tutkimukseen Lassalle, Saksan työväen liikkeen suuri herättäjä ja agitaattori uhrasi melkoisen osan elämästensä, on lausunut, että luomakunnassa "kaikki on liikkeellä" (panta rei). Mikä yksinkertainen ja kuitenkin suuremoinen katsantokanta! Ei mitään ole pysyväistä, kaikki liikkellä, alituisessa liikunnossa. Kaikki on elämää — ja nykyäänhän kivilläkin väitetään sitä olevan — ja elämä aina vaihteleva, muuttelleva. Solut luomakunnassa, jotka muodostavat jotakin näennäisesti pysyvää, ovat aina muutteluvia, ja aatteet — nekin aina muuttelvat.

Onko tämä muutokseen pyrkiminen teleologinen, tarkoituksenmukainen vai eikö, tahi onko se vaan kausaliteetin syy- ja seurauslain alainen, onko tässä vaihtelussa joku järjestys olemassa vai näyttääkö se vaan siltä — emme mene näitä kysymyksiä ratkaisemaan.

Mutta kaikessa tässä muutteluvaisuudessa ilmestyy ihmiselämässä ajottain ilmiöitä, jotka ovat muita pitkäikäisempiä, niin esim. meidän aikoinamme syvien rivien, alhaisempien kansankerrosten pyrkiminen aina laajempaan ja suurempaan vaikutusvaltaan saadaksensa yhä suuremman osan luonnon ja yhteiselämän tarjoamista eduista. Toisin sanoen itsetietoisuuden herääminen näissä kerroksissa käypi aikaa voittaen yhä silmiinpistävämmäksi. Köyhälistön luokkatietoisuus kasvaa kaikkialla sen mukaan kuin tuotantotapa kehittyy — tätä Marxin oppia ei hevin kumota — ja kehittynyt luokkatietoisuus taas vaikuttaa kaikkiin muihin oloihin. Usein on tämä kaksinainen kehitys hyvinkin peitossa, kuten solujenkin muutos ihmisruumissa, mutta se voi silti olla hyvinkin mahtava ja vaikuttava.

Ihmiskunta on nykyään suuri perhe, jossa aatteet kulkevat — hyvinkin nopeasti — toisesta jäsenestä toiseen. Suomessakin heräsi köyhälistön, kansan suuren enemmistön itsetietoisuus 1880 ja 1890-luvulla ja olot muuttuivat vähitellen melkoisesti ja samalla kaikkien ihmisten käsitys näistä oloista.

“Työväestö täällä (Helsingissä) pitää välttämättömänä, että saamme aikaan oman äänenkannattajan työväen asiaa ajamaan. Muun sanomalehdistön vaikutus siinä suhteessa ei itseensä työväestöön laajalti ulotu, sillä se ei voi niitä seurata. Nyt kun työväestö täällä ja muissa kaupungeissa on jonkin verran hereillä, olisi mielestämme sopiva aika yrityksen alkamiseen. Ell’emme nyt saa aikaan omaa lehteä tuota harrastusta vireillä pitämään, levittämään ja antamaan sille uutta sisältöä, saattaa tuo harrastus sammua ja työväestö painuu entiseen välinpitämättömyyteensä.”

Täten kirjoitti minulle 10 p:nä marraskuuta 1894 “Työmiehen” ensimmäinen päätoimittaja, A. H. Karvonen kirjeessä, jossa Helsingin työväestön puolesta pyysi minutkin lehden toimittajaksi.

Näin pitkälle oli jo työväenaate meillä silloin kehittynyt! Miten suurta iloa se minussa herättikään!

Kansan enemmistön kahleet olivat nyt murtumassa, tie todelliseen ihmisyyteen nyt avattu!

Me kasvatimme pientä rakasta poikaamme, mikäll voimme, ja nyt on se täyttänyt 10 vuotta! Terve, nuori työmies! Et ole vielä suuren suuri, mutta et myöskään pienen pieni. Olet kasvanut ja varttunut etkä enää tarvitse ensimmäisten hoitajien apua! Olet kymmenessä vuodessa kasvanut täysi-ikäiseksi, olet todellinen ihmelapsi. Miten miehuullisesti sinä aina olet puolustanut kaikkia heikkoja, kaikkia apua tarvitsevia, köyhälistön suurta joukkoa! Mahtavasti sykkii sydämeni ilosta, kun ajattelen kaikkea, mitä sinä kymmenessä vuodessa olet aikaan saanut!

“Ei ole hän yhtätoistakaan, nuor urho tää,
mut ikää siinäkin, työ jalo vaan jos on elämää:
moni harmeni kiilloissa kunnian,
joka seppelensä' olis loistoisan
tuon poikasen voiton kruunuun
iloll' altis vaihtamahan.”

Mutta urasi ei suinkaan ole loppunut. Monta, monta ikävuotta on sinulla vielä jälellä, ennenkuin olet tehtäväsi suorittanut. Ei se ole suoritettu ennenkuin nykyinen oloihin perustuva luokkajako on poistettu ja eri kansanluokkien sijaan on astunut eheä yhteinen kansa, jossa jokainen kansalainen vaan käypi ykkösen arvosta, eheä yhteinen ihmiskunta, jossa kaikki ovat todellisia veljiä ja sisaria! Siihen asti pysy elossa ja muista, että elämä on työtä, uupumatonta työtä ja taistelua! Hae aina siitä voimaa, että taistelet *ihmiskunnan korkeimman päämäärän* puolesta, että me kaikki kuuluisimme yhteen suureen perheeseen, jossa sopu ja rakkaus vallitsevat ja jossa kaikki taistelevat yhteisten etujen saavuttamiseksi, kaikille ihmislapsille. Tämä sanotaan utopiaksi, mutta se ei ole muuta kuin korkein ihanne, mihin me pyrimme. Sinä olet nuori, ja varsinkin kaikilla nuorilla pitää olla ihanne; pyri siis uupumatta tähän ihanteeseen, äläkä huoli soimaajista ja pilkkaajista! Pyri reippaasti eteenpäin kuten tähänkin asti, äläkä väsy milloinkaan!

“Jo nouse aallon kevähisen lailla.
Mi kahlehensa pirstoo kallioon.
Jo aamusi sun rusottelee mailla,
Jo keväthetkes tullunna sun on!”

“Työmies 10:nen vuotta 1895—1905.”

KYMMENEN VUODEN PERÄSTÄ

Liebknrecht kertoo, että Marx vähää ennen kuolemaansa († 1883) oli hänelle, oppilaallensa ja monivuotiselle ystävällensä lausunut: “Olen ylpeä Saksan työntekijöistä, he seisovat epäilemättä kansainvälisen työväenliikkeen etunenässä. Ja äsken lähetti kansainvälisen sosialistitoimiston toimeenpaneva valiokunta Suomen sosiaalidemokraattisen puolueen toimikunnalle sen ilmoituksen, että meidän puolueemme nyt prosenttimäärältään on *järjestön voimakkain puolue!* Ja tämä tulos ennen kuin kymmenen vuotta on kulunut sen perustamisesta! Eikö silloin vanha veteraani, joka oli muassa sen perustamisessa, koko sielullaan ja mielellään voisi sanoa, kuten Marx: “Olen ylpeä Suomen työväestöstä, se *seisoo prosenttimäärältään kansainvälisen työväenliikkeen etunenässä!*”

Tuskin kymmenen vuoden perästä prosenttimäärältään kansainvälisen työväenliikkeen etunenässä! Ei tosiaan semmoista olisi voinut uneksia silloin, kun nostettiin kysymys oman työväenpuolueen perustamisesta Suomessa!

“Ja se, mitä olette suorittaneet, on kannustava toisia yrittämään samaan tulokseen.”

Siis kelpaamme koko maailmalle esimerkiksi, “monille miljoonille,” puhuakseni Engelsin tavalla, “kaikkien maitten työntekijöille Siperiasta Californiaan saakka.”

Vähemmästäkin voi pieni kansa ylpeillä.

Sosialismi on nykyajan suurin kulttuuriliike, ja Suomen kansa tavallaan sen etunenässä, esimerkkinä kaikille muille!